

Vooronderzoek
Hogeschool Rotterdam / CMI
Project 5/6

Stan Boer, 0931006

21 september 2018

1 Algemene probleemopstelling

De druk op zorgpersoneel in de ouderenzorg neemt alsmaar toe. Dit heeft verschillende oorzaken. De belangrijkste oorzaak van de toenemende druk is de vergrijzing van Nederland (CBS, 2017b). Door de vergrijzing zullen er steeds meer ouderen (65+) komen. Naast dat er steeds meer ouderen komen, zullen deze ouderen ook steeds langer gaan leven (CBS, 2017a). Deze combinatie van meer ouderen en een langere levensverwachting zorgt voor meerdere problemen. Deze problemen zullen zowel in de economie, maatschappij en in de zorg zichtbaar worden. In dit adviesrapport zal gefocust worden op de problemen die hierdoor in de zorg ontstaan. Hierbij wordt de nadruk gelegd op de verzorgers.

Door de vergrijzing zullen er meer ouderen komen die verzorgd moeten worden. Van alle ouderen van boven de 65 jaar heeft 70% last van een chronische ziekte. Voor mensen boven de 75 jaar heeft de helft één chronische ziekte en 63% last van twee of meer chronische aandoeningen (Schumacher, 2017). Door de vergrijzing zullen deze groepen groter worden en daarmee de behoefte aan zorg.

Op het moment staan er in de ouderenzorg 8000 vacatures open. Door de genoemde problemen zal dit tekort in de toekomst oplopen tot 70.000 (Zierse, 2017). Deze plaatsen zullen opgevuld moeten worden met nieuw personeel. Hiervoor kan men denken aan het aantrekken van nieuwe studenten of omscholen van mensen. Het Centraal Planbureau heeft berekend dat het opleiden en omscholen van mensen voor dit tekort zo'n 1.9 miljard euro gaat kosten (Zierse, 2017). Dit is veel geld. Het is nog maar de vraag of dit geld er is, en als dit geld er wel zou zijn, het de problemen hiermee zijn opgelost. Totdat het tekort is opgevuld zullen de zorgverleners onder druk blijven werken. Het is daarom belangrijk om ook naar creatieve oplossingen te zoeken. Creatieve oplossingen kunnen kleine problemen aanpakken, problemen die voor de verzorger tijd intensief zijn. De IT-sector kan hier goed op inspelen.

Inhoudsopgave

1	Algemene probleemopstelling	1
2	Probleemstelling	3
3	Belang	4
4	Oplossing	5
	Referenties	8
5	Bijlagen	9
5.1	Bijlage 1: Bevindingen zorginstelling	9
5.2	Bijlage 2: Mindmap	10
5.3	Bijlage 3: Morphological Chart	11

2 Probleemstelling

Het deelprobleem waar wij onze focus op willen leggen is de eenzaamheid onder zwaar demente bewoners in zorginstellingen. Tijdens ons bedrijfsbezoek zijn wij er achter gekomen dat jong demente mensen worden over het algemeen verzorgd via thuiszorg, hierdoor is deze doelgroep minder relevant voor ons. Wel is er een probleem dat mantelzorgers vaak tot geen hulp krijgen bij het behandelen van demente mensen. Er is behoefte aan respijtzorg, wat het tijdelijk of volledig overnemen van zorg van de patient is. Familie en vrienden blijven vaak weg als iemand dementie heeft. De mantelzorger staat er alleen voor in dit soort situaties. Dit zorgt voor veel werkdruk die niet weggewerkt kan worden vanwege het tekort aan personeel. Het is dus wel mogelijk om makkelijker de eenzaamheid over een grotere doelgroep te verminderen mocht het probleem onder zware demente opgelost worden.

In zorginstellingen krijgen verplegers vaak te horen dat de demente bewoners zich eenzaam voelen. Ze hebben geen sociale contacten meer, vaak geen familieleden die ze opzoeken, en verplegers zijn vaak te druk bezig om zich te kunnen focussen op dit gebied. Het is dus belangrijk dat op dit vlak de bewoners zich minder eenzaam voelen door sociale interactie te stimuleren zodat de zorgverleners minder werkdruk hebben. Hierdoor wordt de eenzaamheid weggewerkt en hebben zorgverleners minder kans op burn-outs en overbelasting. Voornamelijk het laatste punt is een groot probleem.

3 Belang

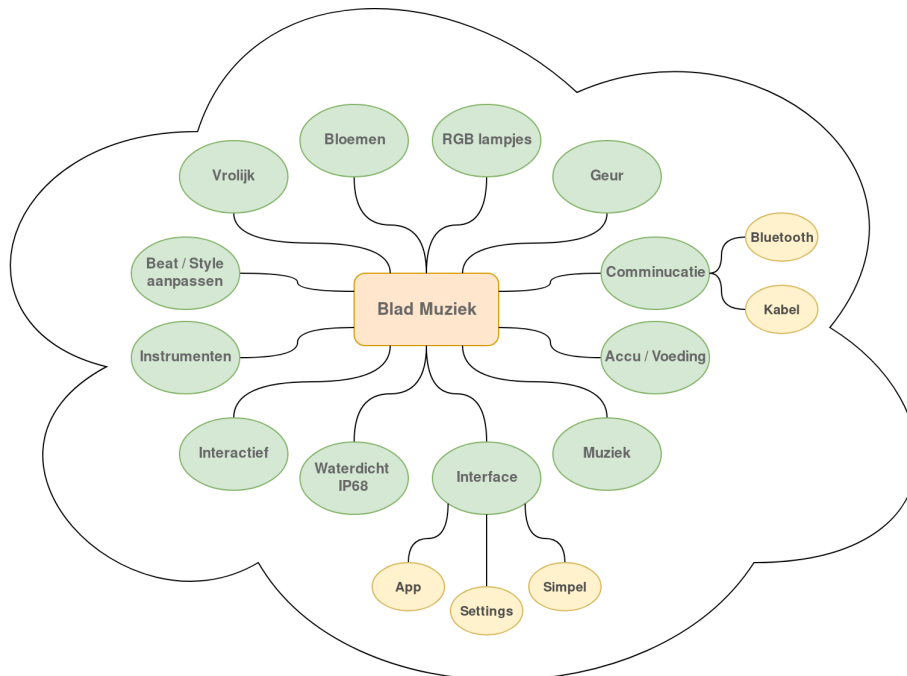
De focus ligt bij dit concept puur op zwaar demente mensen die in zorginstellingen wonen. Deze doelgroep bestaat voornamelijk uit mensen die 80 jaar of ouder zijn, omdat het risico op dementie hier het sterkst toeneemt. De doelgroep demente mensen die in verzorgingshuizen wonen is ongeveer 70.000 groot. Vanwege de vergrijzing die ons land meemaakt, zal deze doelgroep groeien naar ruim 690.000 mensen in 2055. Dementie is tevens ook de ziekte met de hoogste zorgkosten. De kosten voor verpleeghuiszorg waren in 2015 4,68 miljard (Cijfers en feiten over dementie, 2017). Hierbij is ook het probleem dat ruim de helft van alle mantelzorgers zich zwaar belast voelt vanwege de zorg van demente mensen. Samen met het groeiende tekort aan zorgverleners, is het dus van zeer groot belang voor meerdere doelgroepen dat dit probleem aangepakt wordt.

Dit probleem bestaat al voor een zeer lange tijd, en zal alleen maar groter worden met de toenemende vergrijzing. Als dit probleem niet opgelost wordt, dan zal de werkdruk in de zorg te groot worden voor het personeel en zullen de gevolgen voor bewoners niet te overzien zijn. Er bestaan al oplossingen om eenzaamheid te voorkomen zoals een TV waarmee hulpverleners contact kunnen opnemen met ouderen en hun vragen kunnen beantwoorden, maar dit bevordert niet de sociale interactie onderling. Wij denken dat daar de oplossing ligt.

4 Oplossing

Het idee achter onze oplossing komt vanuit een estafetteproject. Dit project is overgenomen van een groep van 7 studenten, die vanuit 3 verschillende opleidingen een concept hebben gerealiseerd om de verbinding tussen mensen te vergroten. Dit is gedaan in de vorm van het maken van een plantenbak, waarbij de planten muziek spelen zodra ze worden aangeraakt. Hiermee breng je mensen dicht bij elkaar om zo de sociale interactie te bevorderen (Teamverslag Bladmuziek, 2018). Het bestaat dus al, alleen in een andere context. Dit idee kan dus perfect overgenomen worden in de zorg, omdat zorgverleners hierbij geen aandacht hoeven te geven aan interactie met hun patiënten om ze niet meer eenzaam te laten voelen. Hierdoor verdwijnt er een groot deel van de werkdruk, omdat de bewoners zelf de interactie op zullen zoeken.

Om voor ons zelf een beetje een beeld te scheppen over wat wij achter dit idee zien en hoe we dit in de zorg kunnen aanpakken, hebben we een mindmap gemaakt (terug te vinden in bijlage 2).

Om het concept Bladmuziek toe te passen in de zorg, zullen er veranderingen nodig zijn ten opzichte van het voorgaande project. Het idee erachter blijven wel hetzelfde, omdat we nogsteeds mensen bij elkaar willen brengen met het gebruik van muziek/geluiden.

Hieronder de morphological chart met onze oplossingen, de dikgedrukte woorden zijn de door mij gemaakte keuzes (terug te vinden in bijlage 3):

Plant materiaal	Organisch	Syntetisch	Acrylaat	
Geluid	Muziek	Klanken	Instrumenten	
Zintuigelijke elementen	Kleuren	Beeld	Geur	Feedback
Kleuren	Natuurlijk	RGB	Reactie op geluid	
Product	Schaalbaar	Modulair	Plug 'n play	
Verbinding	Bluetooth	Kabels	Centrale Unit	

In de bevindingen van het vorige projectteam is naar voren gekomen dat de grootte van de plantenbakken een probleem is. Aangezien we in een zorginstelling ons product willen gaan plaatsen, moeten we dus rekening houden met de zeer beperkte ruimte die er is. De optie om plantenbakken te gebruiken is zeker mogelijk, maar het blijft vanwege de grootte een obstakel. Daarom is mijn idee om planten na te maken met acrylaat of een ander makkelijk te bewerken materiaal. Hiermee is het mogelijk om met weinig moeite het product te produceren en kan het aangepast worden op wensen van de zorginstellingen.

Voor het geluid is gekozen voor muziek. Bij het bezoek is naar voren gekomen dat demente mensen veel herinneringen associëren bij ruimtes waarin ze zijn opgegroeid. Daarom waren er op locatie ruimtes aanwezig die ingericht zijn in de woonstijl van de jaren 50. Als de "planten" muziek afspelen die de mensen vroeger geluisterd hebben, zal dat herinneringen opwekken bij ze die ze het meest zijn bijgebleven. Deze muziek zal vaak bekend zijn bij meerdere bewoners, waardoor ze gemakkelijker in elkaar met gesprek kunnen komen.

Kleuren wekken allerlei emoties en gemoedstoestanden op. Hierdoor kan het makkelijker zijn om een bepaalde sfeer te creëren waarbij de bewoners zich op hun gemak voelen. Dit kunnen natuurlijke kleuren zijn, of kleuren waarmee de bewoners zich associëren. Dit is dus goed toe te passen door gebruik te maken van RGB. Dit zal dus te veranderen moeten zijn via bijvoorbeeld een zorgverlener.

Vanwege de beperkte ruimte heb ik gekozen om het product zowel schaalbaar, modulair en plug 'n play te maken. Hierbij is het makkelijk om het product in te richten in welke beschikbare ruimte dan ook. In combinatie met het verbinden van bluetooth en een centrale unit, zal er voor gebruiksgemak gezorgd worden en kan het product optimaal en snel gebruikt worden.

Ethiek en security zijn bij dit project niet heel relevant. Ethiek speelt geen rol omdat er alleen interactie plaats vindt met het product en de bewoners. Er zal geen machine aan bod komen die een mens-machine relatie kan beïnvloeden en het zal geen verkeerde gedachtes bij de mensen op kunnen brengen. Er wordt geen informatie gebruikt van de zorginstelling of van de bewoners. Hierdoor is security ook relevant.

Referenties

Bevolkingspiramide

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/bevolkingspiramide>

Ondernemersklimaat: vergrijzing, ontgroening intern 2000-2050

<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71445nedD1=0&D2=0-19,1&D3=a&VW=T>

Cijfers: vergrijzing en toenemende zorg.

<http://www.zorgvoorbeter.nl/ouderenzorg/hervorming-zorg-cijfers-vergrijzing.html>

Wat te doen aan het personeelstekort in de ouderenzorg?

<https://www.trouw.nl/samenleving/wat-te-doen-aan-het-personeelstekort-in-de-ouderenzorg- a08596af/>

Feiten en cijfers over dementie

Zoekterm "percentage dementie", downloadlink van
alzheimer-nederland

Teamverslag Bladmuziek

Geleverd door Ellen Groenestein, Hoofddocent opleiding
Communicatie Kenniscentrum Creating 010

5 Bijlagen

5.1 Bijlage 1: Bevindingen zorginstelling

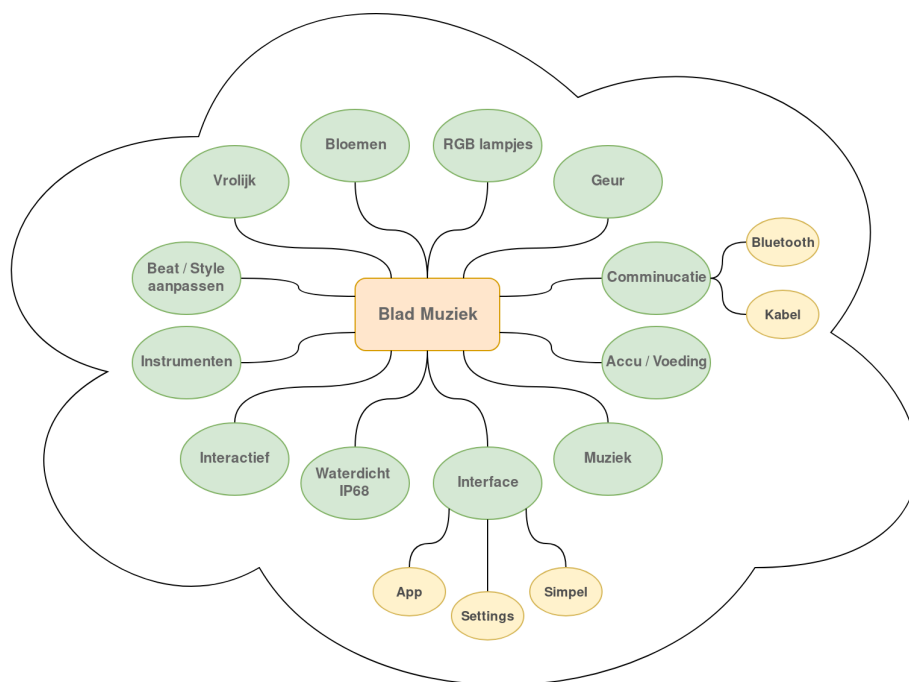
Op 18 september zijn we met 2 projectgroepen naar zorginstelling Laurens locatie Simeon en Anna. Hier werden wij verwelkomd door Bob Janse, kwartiermaker bij Laurens Wonen. Hij heeft ons een korte introductie gegeven over wat voor mensen er op deze locatie aanwezig zijn. Hier kwamen wij er achter dat er eigenlijk alleen maar zwaar demente mensen zitten, omdat licht demente personen behandeld worden via thuiszorg en dagcentra.

De meest voorkomende ziekte in zorginstellingen is dementie. Deze mensen voelen zich ook vaak eenzaam omdat ze voornamelijk 80+ zijn en dus geen familie/vrienden meer hebben. Het probleem dat zich voor doet is dat het grotendeel moeilijk nieuwe vrienden kan maken en dus sociale interactie mist waardoor de eenzaamheid ontstaat. Er zijn ook genoeg mensen die rustig op hun kamer een boek lezen, en zich totaal niet eenzaam voelen.

Wat ons op viel is dat mensen elkaar het meest ontmoeten terwijl ze op de lift wachten vanwege de drukte, of in de zeer kleine woonruimtes die ze hebben op de verdiepingen. Het is niet mogelijk om voor iedereen naar een centrale plek te moeten gaan (wat al niet te doen is vanwege de drukte en de lichamelijke beperkingen). Dit zijn dus de belangrijkste ontmoetingsplekken waar wij moeten gaan zorgen voor onderlinge interactie.

Het is zeer moeilijk om de achterliggende reden te vinden waarom mensen die sociale interacties niet normaal met elkaar aan gaan. Daarom zal het belangrijk zijn om de psychologische aspecten goed te onderzoeken

5.2 Bijlage 2: Mindmap

5.3 Bijlage 3: Morphological Chart

Plant materiaal	Organisch	Synthetisch	Acrylaat	
Geluid	Muziek	Klanken	Instrumenten	
Zintuigelijke elementen	Kleuren	Beeld	Geur	Feedback
Kleuren	Natuurlijk	RGB	Reactie op geluid	
Product	Schaalbaar	Modulair	Plug 'n play	
Verbinding	Bluetooth	Kabels	Centrale Unit	